

## קהלת יא – ילדות מול זיקנה

**פס' 7 – 10 : ילדות מול זקנה:**

"(ז) ומתוך האור וטוב לעינים לראות את השמש:

(ח) כי אם שנים הרבה יחיה האדם בכלם ישמח

ויזכר את ימי החשך כי הרבה יהיו כל שבא הבל: (זמני)

(ט) שמח בחור בילדותו / ויטיב לבן בימי בחורותו /

והלך בדרכי לבן ובמראי עיניו / ודע כי על כל אלה יביאך האלהים

במשפט:

(י) והסר פעס מלבן / והעבר רעה מבשרך / כי הילדות והשחרות הבל: (הבל – חסר ערך, זמני)

יש הטוענים כי בפסוקים אלה עוסקים ביחס בין ילדות ובין זקנה. הדימוי המרכזי הוא אור וחושך במשמעות צעירות וזקנה או ראייה ועיוורון. לטענת קהלת – על האדם לשמוח בצעירותו כל עוד הוא יכול ליהנות מהאור על מנת שיוכל להתנחם בזיכרונות בימי החושך.

מהו הדימוי בפס' 7 ? \_\_\_\_\_

מהי ההמלצה של הכותב ? \_\_\_\_\_

הסבר את הדימוי בפס' 8 ? \_\_\_\_\_

באילו מילים משתמש קהלת על מנת להעביר את תחושת הזמניות ? \_\_\_\_\_

אפשר לחשוב כי פסוק 8 יוצר **אזכרה פסימית** בהתחשב בזמניות החיים ובהשוואה בין החיים והמוות. על אילו מילים בפס' 7-8 ניתן לבסס אמירה זו ? \_\_\_\_\_

קרא פס' 9 - כיצד האמור בפס' 9 יוצר **אזכרה אופטימית** יותר ? \_\_\_\_\_

קרא ישעיהו כ"ב 13: "(יג) והנה ששון ושמחה ... אכל בשר ושתות יין / אכול ושתו כי מחר נמות".

האם הנביא ישעיהו שותף לדעתו של קהלת או מתנגד לה ? \_\_\_\_\_

בפס' 9 ישנם **ניגוד וסתירה**:

----- מצד אחד -

----- מצד שני -

----- מסקנה :

----- הדגם את **התקבולת** בפס' 9 :

-----

קרא פס' 8 – 9 : מה הן שתי הסיבות שצריכות לגרום לאדם 'לזכור את ימי החושך' ?

----- 1.

----- 2.

### האם העובדה ש'החיים קצרים' הופכת אותם לחיים חסרי משמעות ?

פס' 9 - " (ט) שִׁמְח בַּחַיִּים בְּיִלְדוּתָיִךְ / וּיְטִיבֵךְ לְבָבְךָ בְּיָמֶיךָ בַּחֲוֹרוֹתֶיךָ .... "

פס' 10 - " (י) וְהָסִיר פֶּעַס מִלְבָּבְךָ / וְהַעֲבִיר רָעָה מִבֶּשֶׂרְךָ / כִּי הֵילָדוֹת וְהַשְׁחָרוֹת הֶבֶל: " (הבל – זמני וחסר ערך)

\* מה הן המלצות של קהלת ביחס לחיים בעולם הזה ?

-----

\* כיצד יוצר קהלת קשר בין מצב הרוח למצב הבריאות ?

-----

### פרק יב – ימי הזקנה

#### המסגרת ומוסר ההשכל:

פס' 1: "זָכֹר, אֶת-בּוֹרְאֶיךָ, בְּיָמֶיךָ בַּחֲוֹרְתֶיךָ: עַד אֲשֶׁר לֹא-יָבֹאוּ, יָמֶיךָ הָרָעָה, וְהִגִּיעוּ שָׁנִים, אֲשֶׁר

תֹּאמַר אֵין-לִי בָהֶם חֶפֶץ.

פס' 7: וַיָּשֶׁב הָעֶפְרַיִם עַל-הָאָרֶץ, כְּשֶׁהָיָה; וְהָרוּחַ תָּשׁוּב, אֶל-הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה."

זכור את בוראך כל עוד כחך עמך. ימי הזיקנה הם ימים אשר "אין בהם חפץ". למי אין בהם חפץ?

הזקן אינו חפץ בימיו אלה? או שמא אין הוא חפץ בכלום, והוא מאבד עניין בסובב אותו? קהלת

משאיר את המשפט סתום. אנו נבין אותו כפי רצוננו. [...] ובסוף הנפש שבה אל האלהים אשר נתנה.

מדובר באחד המקומות הבוודיים בתנ"ך בו ישנו איזכור לתפיסת נצחיות הנפש ומקורה האלהי. האם

זהו עידוד לזקן באומרו כי המוות איננו סוף פסוק והנפש נותרת? אולי דווקא אזהרה לצעיר כי יבוא

יום-חשבון על מעשיו? גם זה - נותר לנו.

**ובין לבין – יצירת אווירת הזקנה**

תחילה, סוגר קהלת לאדם את מקורות האור, בזה אחר זה: השמש, האור, הירח והכוכבים מחשיכים אחד לאחד. בניגוד להרגלו של האדם, בו כאשר השמש חשכה נותר זיק אור של בין ערביים - זה חשך. אחר-כך הירח אינו מאיר, וגם הכוכבים אוספים נוגהם. חשיכה מוחלטת.

"

"

איזה אווירה זה יוצר?

"וְשָׁבוּ הָעֵבִים, אַחֲרֵי הַנָּשִׁים" – לאיזה סוג של יום "שולח" אותנו קהלת בדימוי זה? \_\_\_\_\_

בפסוק 3, סביב ארבע פונקציות גופניות, האדם מרגיש קמילתו:

"\_\_\_\_\_ - אולי איברי ההגנה של הגוף, ידיים. או אולי מערכות ההגנה של הגוף.

"\_\_\_\_\_ -" האיברים עליהם הגוף נשען, עומד. רגליים. אבן-עזרא זיהה דווקא עם

כוחות הנפש של האדם: היכולת ללקט מזון, להוליד, לדמיין, לזכור.

"\_\_\_\_\_ - השיניים.

"\_\_\_\_\_ - העיניים.

כיצד הייתם מסכמים את ציור קהלת את האדם בסוף ימיו? \_\_\_\_\_

בפסוק 4 הדיבור מצד אחד והשמיעה מהצד השני, משתנים:

"\_\_\_\_\_ - הפה, על שתי דלתותיו, בשפתיים והשיניים, שובת.

אך במקביל, מצד שני:

"\_\_\_\_\_ - כל רעש מפריע לאיש. כל ציפור מפריעה לשינה,

הוא כבר איננו נהנה ממוזיקה, היא "רעש" מפריע מבחינתו.

פסוק 5 כבר משאיר את האדם בביתו. הוא מפחד לצאת. כל דבר הוא מהמורה מבחינתו. כל זה נמשך ממש עד הסוף.

"\_\_\_\_\_ - "

"\_\_\_\_\_ - "

"\_\_\_\_\_ - "

"\_\_\_\_\_ - "

לפני החזרה אל סיפור המסגרת, קהלת מוסיף עוד משל, את פסוק 6.

"

"